

Vélemény, vita

PLÁGIUMOKRÓL MÁSKÉNT, MÁS CÉLBŐL

Csernátóy Zoltán

egyetemi docens, klinikaigazgató,
DE OEC Ortopédiai Klinika
csz@med.unideb.hu

A média és a hócipőnk is lassan tele van már a plágiumügyekkel. Nyilvánvaló, hogy sok ilyen ügyet lehetne „csinálni”, és az is nyilvánvaló, hogy a múlt csiklandozása mellett a tisztességes jövő útjának kikövezésével is kellene foglalkoznunk. Részemről csak ez utóbbi kurzusban szeretnék részt venni. Ehhez próbálok egy olyan javaslattal élni, amely informális csatornákon már biztatásra talált, de most a leginkább autentikus folyóirat oldalain is szeretném bemutatni, a megvalósulás reményében.

Azt hiszem, nemigen kaphat pejoratív jelzőt az a kijelentés, miszerint az e sorokat olvasók táborából gyakorlatilag bárki kaphat kétes eredetiségű TDK-, diploma-, PhD- vagy akár nagydoktori dolgozat bírálatára való felkérést. Napjaink információs dömpingjében sem az eligazodás, sem a tisztánlátás nem feltétlenül szavatolt minden részletre kiterjedően egy opponens számára. Így tehát bármelyikünkkel megeshet, hogy egyes plágizált eredményeket újnak és eredetinek véleményezve, kvázi „bűnrészessé” váljon opponensi minőségében.

Márpedig ha aggály merül fel egy tudományos munka erkölcsi vagy szakmai tisztaságát illetően, azonnali intézkedések sorára van szükség, hogy fel lehessen hívni az adott esetre a figyelmet, le lehessen állítani a kérdéses kutatási tevékenységet, illetve azt tisztességes mederbe lehessen terelni.

Nem kérdés, hogy a tudományos munka tisztaságát védenünk kell. De a bírálatra felkért személy számára legalább ennyire fontos önmaga tudományetikai tisztességének megőrzése.

Ezen a ponton következik a javaslatom: elég kis ország vagyunk elég kis tudományos közösséggel ahhoz, hogy központilag meg lehessen szabni, hogy bármely opponensi felkérést a bírálendő anyag egy automatikusan elvégzett plágiumkereső programo(ko)n történő végigfuttatásának kelljen megelőznie. A direktíva kiadásának és időnkénti aktualizálásának feladatára vélhetően a Magyar Tudományos Akadémia lenne a legilletékesebb. A technikai kivitelezést pedig minden intézmény (ha kell, erre akkreditációt szerző) könyvtára végezhetné el.

Ez a fajta központosítás az egységesség mellett a takarékosagot is szolgálná. Központi forrásból nyilván jutányosabban, „flottaszerűen” be lehetne szerezni és a felsőoktatási intézmények, illetve kutatóhelyek számára szabad felhasználásban biztosítani a megfelelő plágiumkereső programokat vagy szolgáltatói hozzáférést.

Százszázalékos biztonság reálisan nyilvánvalóan nem érhető el, ahogy nem lehető fel minden dokumentum sem az interneten, ám tudományetikai szempontból kétes esetek bármikor adódhatnak. Mindezekből kifolyólag, a fentebb vázoltakat alapul véve, legalább tehetnénk valamit a kor szellemének és adottságainak megfelelően a tudomány tisztaságáért és önmagunk védelméért.

